



Afstand ter adoptie

Een ingrijpende beslissing

Als een vrouw onbedoeld zwanger is en niet zelf voor haar kind denkt te kunnen zorgen, kan ze afstand doen ter adoptie. Een ingrijpende beslissing met grote gevolgen voor ouder en kind. Om optimale begeleiding te bieden, werken de drie betrokken instanties volgens een gezamenlijk protocol⁽¹⁾. De Raad voor de Kinderbescherming is verantwoordelijk voor een goed verloop van de procedure en rapporteert aan de rechtbank. De gecertificeerde instelling voor jeugdzorg krijgt de voogdij over het kind. Fiom⁽²⁾ begeleidt de moeder⁽³⁾ en de vader indien betrokken.

ASTRID WERDMULLER

In 2015 meldden zich in Nederland 74 vrouwen met een voornemen tot afstand ter adoptie bij Fiom of Siriz. Uiteindelijk kozen zestien vrouwen ervoor om hun kind inderdaad af te staan. In 2014 waren dat er 26. Gemiddeld over de laatste 15 jaar gaat het om 20 afstanden per jaar. Eind jaren 60 was dat wel anders. Toen was het een grote schande om zwanger te worden als je niet getrouwd was. Ook waren er weinig mogelijkheden voor een vrouw om alleen voor haar kind te zorgen. In die tijd deden 1000 tot 1200 vrouwen per jaar afstand van hun kind. Door de bijstandswet, de opkomst van de bomvrouw⁽⁴⁾ en de wettelijke mogelijkheid tot een abortus daalde het aantal enorm.

Bedenktijd

Veel vrouwen komen terug op hun voornemen tot afstand. Zij gaan toch zelf voor hun kind zorgen of kiezen voor een (tijdelijk) pleeggezin waarbij ze contact kunnen houden met hun kind. Centraal in de begeleiding van de moeder - en indien betrokken de vader -

staat dan ook een bedenktijd van drie maanden na de bevalling. In die periode kan de moeder tot zich door laten dringen dat ze een baby heeft en stilstaan bij haar gevoelens. Ook krijgt ze uitgebreid informatie over alle mogelijkheden en consequenties en kan ze haar kind bezoeken als ze daar behoefte aan heeft.

Neutraal pleeggezin

Bij een voornemen tot afstand wordt de baby in een 'neutraal-terrein-gezin' geplaatst. Dit gezin weet dat de baby in principe maximaal drie maanden blijft en daarna óf naar aspirant-adoptieouders gaat óf naar een pleeggezin óf terug naar de moeder. Voorkeur heeft een gezin dat ervaring heeft met het verzorgen van een baby en met het afscheid nemen na een korte zorgperiode. Voorop staat dat deze tijdelijke pleegouders geen belang hebben bij de keuze van de moeder. Ze geven de moeder in de besluitvormingsperiode indien gewenst de gelegenheid de baby te zien en staan open voor het eventueel delen van verzorgings-

taken. Ze stellen zich respectvol en neutraal op, terughoudend met betrekking tot het uiten van hun eigen gevoelens en mening naar de moeder of ouders. Zo kan de moeder in alle vrijheid stilstaan bij haar gevoelens en zich verhouden tot haar kind. Dit is nodig om tot een goede keuze te komen. De moeder krijgt in die periode intensieve begeleiding van Fiom, zij het op vrijwillige basis.

Veel vrouwen komen terug op hun voornemen tot afstand

Adoptie of pleegzorg

Een moeder maakt zelf de keuze haar kind af te staan ter adoptie, eventueel samen met de vader. Wanneer zij die keuze gevoelsmatig niet kan maken, maar ook niet voor de baby kan zorgen, kan een perspectiefbiedende pleegzorgplaatsing de beste optie zijn. Hierbij kan de moeder contact houden met kind en gezin.⁽⁵⁾

Er zijn situaties waarin het vóór de bevalling al duidelijk wordt dat een moeder die geen mogelijkheden ziet om voor haar kind te zorgen, toch geen afstand wil doen, omdat ze dat te rigouzeus vindt. In overleg met haar kan besloten worden de baby na de bevalling meteen in een pleeggezin te plaatsen dat bereid is voor het kind te zorgen tot volwassenheid. Het eerder ge-

Waarom doen vrouwen afstand van hun kind?

Meestal is er op verschillende gebieden iets aan de hand en dwingt de onbedoelde zwangerschap keuzes te maken. Van de zestien vrouwen die in 2015 hun kind afstonden, hadden er zeven al kinderen. Zij stonden er alleen voor en hadden hun handen vol. Drie van hen waren Pools en hadden hun handen vol. Drie van hen waren Pools en hadden hun handen vol. Drie van hen waren Pools en hadden hun handen vol. Vier vrouwen waren verkracht, één ontdekte het pas bij 36 weken zwangerschap, één bij de bevalling. Deze vrouwen ervoeren geen band of waren bang dat het kindje hen herinnerde aan de traumatische gebeurtenis. Daarnaast speelde bij sommige vrouwen: geen inkomen, geen onderdak, geen netwerk, te jong, gunt haar kind een goed leven, angst voor eerwraak of geen kinderwens. Wat ook de redenen zijn, de meeste afstandsmoeders hebben met elkaar gemeen dat ze het beste willen voor hun kind.

noemde neutraal-terrein-gezin wordt dan overgeslagen. Zo hoeft de baby niet te worden overgeplaatst na drie maanden, wat natuurlijk het fijnste is qua hechting. Deze stap vraagt wel veel van een pleeggezin. De moeder kan na de bevalling alsnog besluiten zelf voor haar kind te willen zorgen. We zien vaak dat gevoelens na de bevalling veranderen en dat er dan toch meer mogelijk is dan de moeder eerst dacht. Het pleeggezin moet om kunnen gaan met deze onzekerheid en ruimte kunnen bieden aan de moeder.

Van pleegzorgplaatsing naar adoptie

Als een moeder na drie maanden besluit haar kind af te staan ter adoptie, gaat de baby van het neutrale pleeggezin naar aspirant-adoptieouders. Dit zijn ouders die een beginseltoestemming hebben om te adopteren en die speciaal gescreend zijn op het adopteren van een in Nederland geboren kind. Nadat ze een jaar voor dit kind gezorgd hebben, kunnen ze de adoptie aanvragen.

Soms kan een perspectiefbiedend pleeggezin het kind na een paar jaar alsnog adopteren. Reden kan zijn dat de moeder aangeeft dat ze het voor haar kind fijn vindt als het geadopteerd wordt. Het kan ook voorkomen dat de moeder al jaren uit zicht is verdwenen en adoptie in het belang van het kind geacht wordt. Er is weinig bekend over het verloop van langdurige pleegzorgplaatsingen na een voornemen tot afstand. Fiom is een inventarisatie gestart om beter zicht te krijgen op de kansen en risico's van dit alternatief voor afstand ter adoptie. <

Astrid Werdmuller is projectleider en specialist afstand ter adoptie bij Fiom en auteur van 'Eigen bloed. Over moeders die hun kind afstaan ter adoptie'.

Meer weten? <https://fiom.nl>

Reageren? awerdmuller@fiom.nl

⁽¹⁾ Zie brochure 'Een voornemen tot afstand ter adoptie'.

<https://fiom.nl/kenniscollectie/afstand-ter-adoptie/publicaties>

⁽²⁾ In een aantal gevallen begeleidt Siriz de ouder(s). www.siriz.nl

⁽³⁾ Voor de leesbaarheid en omdat de biologische vader vaak niet betrokken is bij het besluit tot afstand, spreken we voornamelijk over de moeder of de vrouw.

⁽⁴⁾ BOM= bewust ongehuwde moeder.

⁽⁵⁾ Het komt ook voor dat ze kiest voor een meer tijdelijke vorm van pleegzorg. Dit geeft haar tijd om zaken in haar leven zo te regelen dat ze misschien alsnog binnen afzienbare tijd voor haar kind kan zorgen.